

חגיגת שנה סדורה

1

במשניות ביצה

פרק א

למלמד

משנה

כותרות

2	כמה נושאים?
ביצה שנולדה ביו"ט	איזה נושאים?
שיעור ביעור חמץ ושאור	

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
ביצה שנולדה ביום טוב שלאחר שבת (יום א')	בית שמאי	תאכל	דסברי הכנה בידי שמים לאו שמיה הכנה
	בית הלל	לא תאכל	דסברי הכנה בידי שמים שמיה הכנה
ביצה שנולדה ביום טוב סתם (סתם ביום חול)	בית שמאי	תאכל	כי חול מכין ליום טוב
	בית הלל	לא תאכל	דגזרינן "יו"ט סתם" אטו יו"ט לאחר השבת
ביצה שנולדה בסתם יום א' של חול	לכולי עלמא	מותרת באכילה	כיון שאין בסעודת חול מצוות הכנה לא משנה מתני הוכנה
השיעור לגבי איסור "אכילת חמץ" כדי להיות חייב כרת	לכולי עלמא	בכזית	
השיעור "בשאור" לגבי איסור "בל יראה ובל ימצא"	לכולי עלמא	בכזית	משום שחימוצו קשה ע"י שמחמיץ אחרים
השיעור "בחמץ" לגבי איסור "בל יראה ובל ימצא"	בית שמאי	ככותבת	דלא ילפינן איסור ביעור מאיסור אכילה (דאין "חמץ ושאור" שניהם בכזית. היה מספיק לכתוב "חמץ בכזית" וק"ו "שאור" המחמיץ שהוא בכזית, ומדכתוב שניהם משמע שאין שיעורם שווה אלא של חמץ קל יותר)
	בית הלל	בכזית	דסברי דילפינן איסור ביעור מאיסור אכילה

משנה

כותרות	
2	כמה נושאים?
כיסוי הדם ביו"ט	איזה נושאים?
אפרי כירה	

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
השוחט (הרוצה) חיה ועוף ביו"ט ויש לו עפר מוכן מבעוד יום	לכולי עלמא	מותר לכסות בהם	כי הוכנו מבעוד יום לצורך כיסוי הדם
השוחט חיה ועוף ביו"ט ויש לו "אפר כירה"	לכולי עלמא	מותר לכסות בהם	שאפר כירה מוכן הוא שהרי דעתו להשתמש בו ביו"ט ובתנאי שכבר נעשו אפר מערב יו"ט (ואם עדיין ניתן לצלות בו ביצה, מותר לכסות בו אפילו אם רק ביו"ט נעשו אפר)
השוחט חיה ועוף ביו"ט ויש לו דקר נעוץ מבעוד יום	בית שמאי	מותר לכסות בו לכתחילה	היות שמדובר בעפר תיחוח א"כ יש כאן רק איסור דרבנן אחד (מקלקל) והתירו איסור אחד דרבנן משום שמחת יו"ט.
	בית הלל	אין מכסין בו לכתחילה	דצריך שיהיה מוכן ממש, ויחד לו מקום מערב יום טוב (רמב"ם)
שחט חיה ועוף ביו"ט ויש לו דקר נעוץ מבעוד יום	לכולי עלמא	מותר לכסות בו	כי בכל אופן נקרא מוכן

משנה

כותרות	
2	כמה נושאים?
הולכת סולם לשובך	איזה נושאים?
אופן הזמנת הגוזלות	

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
הולכת סולם של שובך ברה"ר	לכולי עלמא	אין מוליכין	דנראה כהולך לתקן גגו
הולכת סולם של שובך ברה"י	בית שמאי	אין מוליכין	דכל מה שאסרו חכמים משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור
	בית הלל	מוליכין	משום שמחת יו"ט התירו (כי כל האיסור הוא רק משום מראית העין)
הטיית סולם של שובך ברה"י	אפילו לבית שמאי	מותר	
הולכת סולם של עליה בין ברה"ר בין ברה"י	לכולי עלמא	אסור	דנראה כהולך לתקן גגו
זימון יונים בפה בבריכה ראשונה	בית שמאי	לא הוה זימון	חיישינן שמא ימלך לאחר שיקחום ויחוס עליהם, ונמצא שטלטלם שלא לצורך
	בית הלל	הוה זימון	דלא גזרינן דלמא חייס עלייהו
זימון יונים ע"י נייענוע	לכולי עלמא	הוה זימון	דאפילו לבית שמאי דחוששין "שמא ימלך" כיון שאחזם בידם ומיששם ודאי שלא ימלך

משנה

כותרות	
4	כמה נושאים?
זימון שחורים ומצא לבנים	איזה נושאים?
שנים ומצא שלושה	
שלושה ומצא שנים	
בתוך הקן ומצא לפני הקן	

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
זימן שחורים מצא לבנים	לכולי עלמא	אסורים	דאחרים הם ולא זימנם
זימן שחורים ולבנים, ומצא שחורים במקום הלבנים, ולבנים במקום השחורים	לכולי עלמא	אסורים	שאין אומרים שזה אלו שהכינם ורק התחלפו, אלא אלו שהכינם פרחו להם, ואחרים באו תחתיהם
זימן שלושה ומצא שנים	לכולי עלמא	מותרים	דאמרינן אחד פרח לו והשנים האחרים נשאר (והחידוש דאין אומרים כל השלושה פרחו ואלו אחרים הם)
בתוך הקן ומצא לפני הקן, ויש קן אחר בתוך חמישים אמה מקן זה	לכולי עלמא	אסורים	דאפשר שבאו מהקן השני
בתוך הקן ומצא לפני הקן ואין קן אחר בתוך חמישים אמה מקן זה (או שיש אבל בקרן זוית)	לכולי עלמא	מותרים	דגוזלות מדדין רק עד חמישים אמה ורק אם הקן שלהם עדיין נראה.

משנה

כותרות

4

כמה נושאים?

טלטול העור ונתינתו לפני הדרסן

סילוק תריסין

איזה נושאים?

הוצאת דברים שאין בהם אוכל נפש (מתוך)

עלי לקצב עליו בשר

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
סילוק תריסין ללא צירים כלל	לכולי עלמא	מותר	דלא דמי לבנין כלל
סילוק תריסין עם ציר בצד	לכולי עלמא	אסור	דדמי לבנין
סילוק תריסין עם ציר באמצע	בית שמאי	אסור	דגזרינן ציר באמצע אטו ציר בצד
	בית הלל	מותר	כדי שלא ימנעו משמחת יו"ט, ומשום כך מותר אפילו להחזיר את התריסין דאם לא יוכל להחזיר גם לא יפתח, וימנע ממנו שמחת יו"ט (וזה נקרא התירו סופו משום תחילתו)
נטילת העלי לקצב עליו בשר	בית שמאי	אין נוטלין	דאין תורת כלי על העלי מחמת כובדו ומוקצה הוא
	בית הלל	נוטלין	דסברי יש תורת כלי על העלי (עי' תוס' יו"ט)
נתינת העור לאחר ההפשט לפני הדרסן	בית שמאי	אין נותנין	מפני שנראה כמתכוין לעבד את העור שאם לא יתירו לו בכך ימנע מלשחוט מפני שחושש להפסיד את העור
	בית הלל	נותנין	משום מוקצה, אלא אם כן יש עמו כזית בשר מותר לטלטל את העור אגב הבשר שעליו, דהעור נעשה טפל לבשר
הגבהת העור לטלטלו לאחר ההפשט	בית שמאי	אין מגביהין	התירו סופו משום תחילתו – דאם לא יתירו לטלטלו לא ישחט וימנע משמחת יו"ט.
	בית הלל	מגביהין	
הוצאת קטן – לולב – ספר תורה לרה"ר ביום טוב	בית שמאי	אין מוציאין	דביו"ט מותר רק מלאכת אוכל נפש
	בית הלל	מוציאין	דאמרינן מתוך שהותרה לצורך, הותרה נמי שלא לצורך, ובתנאי שיהיה בה צורך מצוה או צורך הנאה

משנה ו'

כותרות

1	כמה נושאים?
הולכת חלה ומתנות לכהן	מה הנושא?

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
הפרשת תרומות ומעשרות ביו"ט	לכולי עלמא	אסור	משום מתקן ואין להתיר משום אוכל נפש כיון דאפשר לעשותו מערב יו"ט
הפרשת חלה או מתנות ביו"ט	לכולי עלמא	מותר	כי מותר לאפות ולשחוט ביו"ט
הולכת תרומות ומעשרות לכהן ביו"ט	לכולי עלמא	אסור	כיון דאסור להפרישן גזרו שגם אסור להוליכו
הולכת חלה ומתנות לכהן ביו"ט	בית שמאי	אין מוליכין	משום תרומה – דעשו גזירה שווה בין כל מתנות כהונה, וכשם שאסור להוליך תרומה כך אסור שאר מתנות
	בית הלל	מוליכין	דאין דומה תרומה למתנות, דתרומה אין זכאי בהרמתה לכן אסור להוליכה, אבל מתנות שזכאי בהרמתן גם זכאי להוליכן.

משנה

כותרות

1

כמה נושאים?

כתישת תבלין ומלח ביו"ט

מה הנושא?

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
כתישת תבלין ביום טוב	בית שמאי	מדוך עץ במקום אבן	מכיון שמפיגים טעמם די בשינוי קטן
	בית הלל	כדרכן במדוך של אבן	מכיון שמפיגים טעמם אינם צריכים שינוי כלל
כתישת מלח ביום טוב	בית שמאי	בפך – ובעץ הפרור	מכיון שהמלח אינו מפיג טעמו, והיה אפשר לדוכו מערב יו"ט ולכן לא התירו לדוכו אלא ע"י שינוי גדול
	בית הלל	במדוך של עץ	מכיון שהמלח אינו מפיג טעמו, והיה אפשר לדוכו מערב יו"ט ולכן לא התירו לדוכו אלא ע"י שינוי קטן

משנה

כותרות

1	כמה נושאים?
בורר ביום טוב	מה הנושא?

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
באיזו צורה מותרת מלאכת בורר בשבת	לכולי עלמא	1. אוכל מתוך פסולת. 2. רק ביד – ולא בכלי. 3. אוכלו מיד	
באיזו צורה מותרת בורר ביו"ט	בית שמאי בית הלל	כמו בשבת (ראה לעיל) בורר כדרכו	שצריכים שינוי מדרך חול שבורר באופן הקל ביותר
הביאור של בורר כדרכו		כדרך ברירה בחול, דהיינו: 1. גם פסולת מתוך אוכל. 2. בכלי. 3. אין צריך לאוכלו מיד.	
באלו כלים בורר ביו"ט לפי בית הלל	1. חיקו. 2. קנון. 3. תמחוי		
באלו כלים אין בורר ביו"ט אפילו לבית הלל	1. טבלה. 2. נפה. 3. כברה		שהדרך לברור בהם כמויות גדולות, ונראה דמכין גם לחול
באיזו דרך מוסיף ר"ג שמותר לברור	אף מדיח ושולה		כי לצורך אוכל נפש הותרה מלאכת בורר גם בצורה כזאת

משנה

כותרות

1	כמה נושאים?
שילוח אוכלים ביו"ט	מה הנושא?

הטעם	הדין	השיטות	הנידון
כי הן לצורך המועד (ולפי בית שמאי קרוב לודאי, שישתמש בהם בחג)	שולחין	לכולי עלמא	לשלוח אוכל מוכן ביו"ט במתנה
כי מותר לשלוח רק מאכלים שהדרך שיאכלו היום. כי אם יניחם למחר נראה כטורח לצורך חול	אין שולחין	בית שמאי	לשלוח בהמה חיה ועוף ביו"ט במתנה
כי אפשר לאוכלם היום וכל דבר שיש אפשרות שיאכל היום מותר לשלוח.	שולחין	בית הלל	
דנראה כמוליכם למכור בשוק	אין משלחין	לכולי עלמא	לשלוח מאכלים ביו"ט במתנה ע"י ג' בני אדם
דאי אפשר לאוכלו ביו"ט דהרי אסור לטחון (ואין הדרך לאוכלן כפי שרבי שמעון שמעון מתיר)	אין משלחין	בית שמאי ובית הלל	לשלוח תבואה ביו"ט במתנה
דאפשר לאוכלן בשעת הדחק אם יכתשם ויבשלם בקדרה.	משלחין	רבי שמעון	

משנה י'

כותרות

1	כמה נושאים?
שילוח כלים (בגדים) ביו"ט	מה הנושא?

הנידון	השיטות	הדין	הטעם
כלים תפורים מהו לשלחם מתנה ביו"ט	לכולי עלמא	מותר	מפני שראוי ללבשם
כלים שאינם תפורים מהו לשלחם מתנה ביו"ט	לכולי עלמא	מותר	מפני שראוי להתכסות בהם
כלים שאינם לצורך המועד מהו לשלחם מתנה ביו"ט	לכולי עלמא	מותר	בתנאי אם אפשר להנות מהם אחר המועד כמות שהם
סנדל המסומר מהו לשלוח ביו"ט	לכולי עלמא	אסור	כי אין נהנים ממנו דהרי אסור לנעלו בגזרה דרבנן
מנעל שאינו תפור מהו לשלוח ביו"ט	לכולי עלמא	אסור	דאינו מוכן אף לאחר המועד כי עדיין צריך תפירה
מנעל לבן מהו לשלוח ביו"ט	רבי יהודה	אסור	דבמקומו לא היו נעולים לבנים ולכן אינו מוכן דצריך צביעת אומן.